

Список використаної літератури

1. Йолкіна Л. Ментальність письменника і націоцентризм художнього тексту (реінтерпретація історії у творчості Леоніда Полтави) // Література. Фольклор. Проблеми поетики: зб. наук. пр. Київ : Акцент, 2006. Вип. 24. Ч.2. С. 27–29.
2. Левадний І. Леонід Полтава – майстер різноманітних жанрів. Нью-Йорк, 1982. 99 с.
3. Полтава Л. Маленький дзвонар із Конотопу: Історичні оповідання для дітей. Львів: ТОВ «Видавництво Старого Лева», 2006. 40 с.
4. Романенко Л. Патріотична спрямованість оповідань для дітей Леоніда Полтави// Вісник Маріупольського Державного університету серія: Філологія, 2013, Вип. 8. С. 117–124.

Чіпак Вікторія

Студентка групи СОУМА-22 факультету філології і журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та методики її навчання Штонь Олена

СТИЛІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВЛАСНИХ НАЗВ РЕЛІГІЙНИХ ДІЯЧІВ У ЗБІРЦІ ЮЛІЇ СЛИВКИ «ЧУЄШО, КОЛИ ПРИЇДЕШ ДОДОМУ?»

Релігійна лексика безсумнівно є одним із найдавніших та по праву найчисельніших шарів у словниковому складі української мови. Ще донедавна можна було нарахувати невелику кількість ґрунтовних досліджень у цьому напрямку. У зв'язку з набуттям релігійними конфесіями незалежності, серед

дослідників поживалась зацікавленість до «мови церкви» та схожими одиницями.

Мовознавці вивчають різні тематичні підгрупи української церковної лексики. Останні десятиліття вона стає предметом лінгвостилістичного аналізу. Окремий, мало вивчений пласт, становлять ономастичні одиниці. Їхня роль у художньому тексті надзвичайно важлива, адже вони «допомагають автору втілити його ідейний задум, передати особливості його авторського таланту. А тому різнобічне вивчення усіх типів онімів, зокрема власних найменувань персонажів твору, та з'ясування їх ролі у творах різних родів та жанрів належить до актуальних проблем сучасної літературної ономастики» [2, с. 124].

Джерелом нашого дослідження слугувала книга письменниці Юлії Сливки «Чуєш, коли приїдеш додому?» За спостереженнями, найбільшу стилістичну навантаженість серед релігійних онімів займають власне антропоніми. Особові імена людей слугують знаряддям глибокого занурення у конфесійний світ, передачі історії церкви, життя та діяльності релігійних діячів. Усе це сприяє кращій перцепції читачами епізодів життя давніх християн тощо. Нижче наведемо приклади антропонімів, зафіксованих у творі:

- **Святий Миколай** - «святковий персонаж, добрий чарівник, якого ототожнюють з образом Миколая Чудотворця» [3]: *«щороку, як тільки я навчилась писати і як тільки починалась зима, я писала листи до Святого Миколая...»* [1, с. 43];

- **Апостол Петро** - «апостол Ісуса Христа з числа дванадцяти перших і найближчих учнів» [3]: *«лиш уявіть, як радісно Ваш дідо чи баба будуть розповідати про гелієвий м'яч апостолові Петру, що стоїть вартовим при дверях раю...»* [1, с. 46];

- **Ісус Христос** - «центральна постать християнства; згідно з Новим Завітом, обіцяний юдейськими пророками Месія - Визволитель Ізраїлю і Спаситель людства» [3]: *«... баба навмисно пекла нам в них замість пасок великодніх баранців, бо «Ісус Христос є агнец Божий!»»* [1, с. 74];

- **Юда** - «апостол Ісуса Христа з числа Дванадцяти перших і найближчих його учнів; у християнській традиції вважається тим, хто зрадив Христа» [3]: «Він кожного разу хотів відвернути лице **Юди** від зла своєю прихильністю» [1, с. 68]; «ганебне самогубство **Юди** - патріарха зради...» [1, с. 70];

- **Лазар** - «мешканець Віфанії, якого воскресив Ісус Христос» [3]: «коли на вечері у домі **Лазаря** у Віфанії **Марія Магдалина** обтерла Ісусові ноги найдорожчим миром...» [1, с. 68];

- **Марія Магдалина** - «біблійний персонаж, християнська рівноапостольна свята, найвідоміша з мирноносиць» [3]: «**Юду** не вабило таке смирення **Марії Магдалини** - колишньої грішниці, що покаялась і стала рівною апостолам, - перед Христом» [1, с. 68];

- **Діва Марія** - «у християнстві — мати Ісуса Христа» [3]: «Та то як вмер Ісус на хресті, **Діва Марія**, шу стуюла день і ніч під христом, ни могла собі ради дати!» [1, 72];

- **Йосип Ариматейський** - юдейський старійшина, у гробниці якого був похований Ісус Христос: «хор співає тропар про те, як **Йосип Ариматейський** зняв з древа **Пречистає Тіло**» [1, с. 73];

- **Княгиня Ольга** - велика княгиня Київська, перша християнка на великокняжому престолі Києва: «парафіяни храму **Святої Рівноапостольної Княгині Ольги** **Красного ясного...**» [1, с. 121].

Зазначимо, що Юлія Сливка значну увагу приділяє варіативності форм імен релігійних діячів, що є особливим стилістичним та емоційно-експресивним прийомом. Засобом покращення багатства мови художнього твору також є перифраз, який допомагає по-іншому говорити про того чи іншого діяча або святого, наприклад «**небесна пані**» [1, с. 72] замість Діва Марія; «**Всесидець**» [1, с. 68] або «**свята Дитина**» [1, с. 6] на місці Ісус Христос; «**срібнолюбець**» [1, с. 68], «**патріарх зради**» [1, с. 70] - Юда тощо.

Промовистими є супроводжуючі характеристики, які описують персонажів, надають їм позитивного або ж негативного забарвлення, увиразнюють мову твору:

- «*Чому Миколай тише з помилками ... Він ж Святий*» [1, с. 44] - особливим чином виділено святість релігійного діяча, через що, на думку письменниці, він не має права на похибку;

- «*...послала Матінка Божя... завжди вквітчана лілеєю. і в білому*» [1, с. 10] - образ чистоти та непорочності, усього світлого та святого;

- «*Божу-Божу, убмиу ноги ше й тому Юдови*» [1, с. 66] - надано релігійному діячеві статусу низькості, адже той не заслуговує отримати таку нагороду з рук самого Ісуса Христа;

- «*Ісус знав, хто зрадить... і ще допоки цього не сталося, Він кожного разу хотів відвернути лице Юди від зла своєю прихильністю*» [1, с. 68] - описано здатність Ісуса до всепрощення та безмежної любові навіть до великого грішника.

Для колоритності тексту авторка щедро використовує діалектні видозміни власних назв, які притаманні населенню цього регіону: «*А Пупро с тим кугутом?!*» [1, с. 66]; «*Сам Гуспоть Бох лижит на пристолі*» [1, с. 71]; «*... то ви ни міні малюїте, то Бугуродици*» [1, с. 72] і т. п.

Отже, стилістичний потенціал власних назв релігійних діячів у збірці виразно і яскраво представлений, авторка майстерно вводить такі одиниці у художній текст. Це надає твору особливої духовної тональності, а також робить його багатоплановим та багатосаровим.

Список використаної літератури

1. Сливка Ю. #Чуєш, коли приїдеш додому? Блог, що став книгою. Львів: Видавець Рурак Ю. В. «ASTRUM», 2022. 220 с.
2. Скорук І. Д. Власні назви персонажів у художніх творах О. Забужко. Науковий вісник Волинського національного університету імені

Лесі Українки. Сер.: Філологічні науки. Мовознавство: наук. журнал.
Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2011. Вип. 6, ч. 1 С. 124-128

3. Велика українська енциклопедія, т. 1-3 / Упорядник д. і. н.,
проф. Киридон А. М. Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне
видавництво», 2018-2020. 592 с., 768 с., 712 с.